

DARBEDEN SONRA “SOSYAL DEMOKRASİ”

Aydınlık Gazetesi, 8 Ağustos 2017

Yıldırım Koç

12 Eylül Darbesi, ABD emperyalizminin büyük bir operasyonuydu. En önemli neden, Türkiye’deki ABD üs ve tesislerinin 1975 Temmuz’unda kapatılması, 1978 yılında ABD ambargosunun kaldırılması sonrasında bu üslerin istenen biçimde kullanılamamasıydı. 24 Ocak İstikrar Programı’nın uygulanmasının sağlanması da ikincil önemde bir nedendi. Türkiye’de ABD kontrolündeki gladyonun yarattığı iç savaş koşulları da darbenin meşru gözükmesini ve halkın büyük çoğunluğu tarafından önce bir kurtarıcı olarak algılanmasını sağladı.

ATATÜRKÇÜLÜK GÖRÜNÜMLÜ DARBE

12 Eylül döneminin zulmü “Atatürkçülük” adına yapıldı. Emperyalizmin kontrolündeki darbeciler, durumlarını meşrulaştırmak için, halkımızın Atatürk’e duyduğu saygı ve sevgiden yararlanmaya çalıştı ve böylece bilinçli bir biçimde Atatürk’ü yıprattı, Atatürk’ten ve Kemalizm’den kopuşu teşvik etti.

Mamak A Blok’u biliyorum. Sabah akşam sayımlarda İstiklal Marşı, Atatürk’ün Gençliğe Hitabesi ve Atatürk’ün Orduya Mesajı kullanılarak dayak atılırdı.

1983 yılında milletvekili genel seçimleri öncesinde siyasi partilerin kurulmasına izin verildiğinde, darbeye karşı çıkan ilerici güçler çeşitli arayışlara girdi.

Darbeciler işbaşındayken “sol” bir anlayışı savunmak olanaklı değildi. “Demokratik sol” veya “sosyalist” nitelikteki girişimlere izin verilmeyeceği, girişimlere önderlik edenlerin zulmün hedefi olacağı açıktı.

Darbecilerin aletine dönüştürülmüş olan “Kemalizm” de çekici değildi.

Bu yıllarda Avrupa’da sosyal demokrasi güçleniyordu. Türkiye’de darbecilerin zulmünden kaçan binlerce insan Avrupa’ya sığınmıştı. Bu ülkelerin sosyal demokrat partileri (sosyalist partileri, işçi partileri) sığınmacılara yardımcı oluyor, Türkiye’deki zulme karşı açıklamalar yapıyorlardı. Bu koşullarda Türkiye’de azıcık aralanan demokratikleşme kapısından geçerek demokratikleşme sürecini hızlandırmak isteyen ilerici güçler, sosyal demokrasiden medet umdu.

SODEP

Sosyal Demokrasi Partisi SODEP bu amaçla 6 Haziran 1983 tarihinde kuruldu. Kurucular kurulunda, ülkemizin aydın mirasının önemli isimleri vardı. Erdal İnönü, Türkan Akyol, Türker Alkan, Tekin Alp, Uğur Batmaz, İsmail Hakkı Birler, Oktay Ekşi, Hicri Fişek, Korel Göymen, Yiğit Gülöksüz, Erhan İşıl, Cezmi Kartay, Cahit Külebi, Muzaffer Saraç, Atila Sav, Cevdet Selvi, Cahit Talas, Güler Tanyolaç ve diğer kurucular, 12 Eylül zulmüne karşı açık tavır alabilen önder insanlardı. SODEP Programı’nda “Atatürk ilkelerine bağlı kalınacağı” ifade ediliyor, insana en üstün değer verildiği, gücünü halktan alan, insan haklarına ve özgürlüklerine saygılı, sosyal adaleti ve sosyal dayanışmayı savunan ve “ulusun bütünlüğünü ve bağımsızlığını güçlendirirken, dünya barışına ve tüm insanlığa katkıda bulunmaya çalışan” bir düzenin amaçlandığı belirtiliyordu.

SODEP’in adı “sosyal demokrasi” idi, ancak bu isim altında savunulan, büyük ölçüde Kemalizm’di.

HALKÇI PARTİ

25 Mayıs 1983 günü Necdet Calp’in genel başkanlığında kurulan Halkçı Parti de aynı nitelikteydi. Parti programında şöyle deniyordu: “Halkçı Parti, sosyal adaletçi, sosyal güvenlikçi, çalışanların yaşam düzeyini yükseltmeye ve onların toplum içindeki saygınlığını yüceltmeye çalışan, devletçiliğe ağırlık veren, özgürlükçü parlamenter demokrasiye bağlı SOSYAL DEMOKRAT bir partidir.” (Büyük harfler Program’daki gibidir, YK). Bunların ardından, yine büyük harflerle, cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik, laiklik ve devrimcilik ilkelerine bağlı kalınacağı belirtiliyordu.